

Čís. 3337.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

I urážky jednotlivců (ministrů, generálů, legionářů-státních zaměstnanců) mohou býti po případě hanobením republiky, způsobilým snížití její vážnosti (§ 14 čís. 5 zákona).

Výklad projevu, určení smyslu, významu, dosahu, směru a účelu projevu, určení, jakým úmyslem byl mluvčí k projevu a při projevu veden, zda měl určitý účinek projevu na zřeteli a zda chtěl účinek ten přivoditi, k čemu projev směřoval, kdo byl projevem urážen (tupen, hanoben), a zda bylo hanobením republiky způsobilým, by snížilo její vážnost (§ 14 čís. 5 zákona), jsou složkami skutkového podkladu, který jest podle § 288 čís. 3 tr. ř. závazným pro hmotněprávní přezkoumání rozsudku.

Každou část projevu dlužno vykládati v souvislosti s ostatními částmi projevu a v souvislosti s výroky pronesenými současně s výrokem, jehož smysl a účel má býti určen.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1928, Zm I 621/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po neveřejném ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Plzni ze dne 18. září 1928, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., a přečinem podle § 14 čís. 5 téhož zákona.

Důvody:

Zmateční stížnost, jež uplatňuje číselně důvody zmatečnosti podle bodů 9 písm. a), 10 § 281 tr. ř., napadá rozsudek první stolice jen, pokud uznává stěžovatele vinným 1. zločinem podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky pro výrok, že se sociální stranou není možno jíti, ta že volí cestu volné organizace (a) parlamentu a takovou cestou že se k cíli nepřijde, nýbrž davem na ulici a se zbraní v ruce, 2. přečinem podle § 14 čís. 5 téhož zákona pro výroky: a) že nahoře udělali jednoho pána generálem, protože byl antimilitarista, jednou že při přehlídce spadl s koně a utekl, druhému že koupili ůsla, protože neuměl na koni jezdit, jednou že byla v Praze vyloupěna hlavní pokladna, policisté že pachatele dopadli, ale že byli by prý policisty zavřeli, protože pachatel měl býti příbuzným ministra financí, b) že jsou kruté daně, které vyměřují neinformovaní lidé, že bylo mnoho tisíc německých státních zaměstnanců vyhozeno a na jejich místa že byli dosazeni legionářští blbci. V podstatě stížnost namítá, že obžalovaný prvním výrokem znázornil jen rozdíl mezi stranami sociálně-demokratickou a komunistickou, uváděje způsobem prostému lidu srozumitelným, že strana komunistická jest revolucionářská, kdežto se strana sociálně-demokratická domáhá přeměny společnosti a hospodářství cestou evoluce; ve výroci pod čís. 2 jsou prý napadeni jen některý generál a některý ministr financí, pokud se týče —

výrazem »legionářští blbci« — určitá třída osob, takže prý nejde o pobuřování proti republice, o hanobení některého z právních statků a podmětů, § 14 čis. 5 zákona chráněných. Tvrdí výslovně, že výrokem ad 1. nebyl zákon vůbec přestoupen, a má při dalších námitkách patrně za to, že výroky pod 2. zakládají jen přestupky proti bezpečnosti cti vyhražené soukromé obžalobě urážených jednotlivců, kterými obžaloba podána nebyla. Námitky byly by řádným, zákonným provedením uplatňovaných důvodů zmatečnosti, dolíčením právní mylnosti rozsudku jen, kdyby se kryl skutkový podklad námitek s tím, co bylo skutkovým podkladem napadených částí výroku o vině, s celkem skutkových okolností, které vzal nalézací soud ohledně dotýčných projevů obžalovaného v rozsudku za prokázané. Skutkovými zjištěními není jen doslov souzených projevů, které činí stížnost výlučným podkladem námitek, nýbrž do oboru skutkově zjišťovací činnosti vyhražené soudům nalézacím spadá i výklad souzeného projevu, určení, jaký byl smysl, význam, dosah, směr a účel projevu, tudíž obzvláště i určení, jakým úmyslem byl mluvčí k projevu a při projevu veden, zda měl určitý účinek projevu na zřeteli a zda chtěl účinek ten přivoditi. I výroky rozsudku o tom, k čemu směřovaly souzené projevy a kdo byl obzvláště projevy pod 2. uvedenými urážen (tupen, hanoben), v jakém úmyslu je obžalovaný učinil a zda bylo hanobení republiky způsobilým, by snížilo její vážnost, jsou složkami skutkového podkladu, který jest podle § 288 čis. 3 tr. ř. závazným pro hmotněprávní přezkoumání rozsudku, ana stížnost ani výslovně, ani zřetelným poukazem nevytýká, že ten aneb onen z výroků těch jest formálně vadným ve smyslu § 281 čis. 5 tr. ř. a ohledně řečené způsobivosti ani neuplatňuje, že ji posuzuje rozsudek s hledisek právně pochybených anebo neúplných. Ostatně stížnost při svémocném výkladu souzených projevů, jímž dospívá k předpokladu jiného než rozsudkem zjištěného smyslu a účelu projevu, nedbá ani hlavní zásady logického výkladu, že každou část projevu jest vykládati v souvislosti s ostatními jeho částmi, v souvislosti s výroky, které byly učiněny současně s výrokem, jehož smysl a účel má býti určen.

I k výroku čis. 1 vztahuje se skutkový závěr rozsudku, že se obžalovanému jednalo o to, by svými výroky vyvolal v posluchačstvu nepřátelské smýšlení proti republice, které by pak došlo tak daleko, by (občanstvo) z nenávisti proti republice, kterou nemůže jako stát uznati, chopilo se zbraní a zničilo ji a její demokraticko-republikánskou formu státní. Že by dotčený projev stěžovatelův nenaplňoval skutkovou podstatu zločinu, který rozsudek v něm shledal, ani, přihlíží-li se k tomuto zjištěnému úmyslu a tím implicity zjištěnému smyslu a směru projevu, stížnost netvrdí, tím méně dokazuje, odvozujíc beztrestnost projevu z jeho pouhého doslovu a přehlížeje, že vsunutými slovy »takovou cestou se k cíli nepřijde, nýbrž« nabývá srovnávání různých postupů politických stran smyslu a účelu: doporučovati postup komunistické strany a zrazovati od postupu strany sociálně-demokratické. Ohledně výroků čis. 2 vyslovuje rozsudek, že obžalovaný, jemuž šlo o soustavné surové a štvavé hanění republiky, chtěl i celé zařízení republiky, chování se

úřadů (jednání vlády), ústavních činitelů a ministrů ostrými a přehnanými výrazy nemístné kritiky potupiti a tím i republiku hanobiti. Pro tento dále jdoucí úmysl obžalovaného vybočují dotčené projevy z mezí pouhých urážek jednotlivců (ministrů, generálů, legionářů-státních zaměstnanců) a nelze rozsudečnému závěru, že urážky jednotlivců těch jsou hanobením republiky, způsobilým snížení i její vážnost, vytýkati právní omyl, ano jest zásadou, ustálenou v judikatuře zrušovacího soudu (srovnej obzvláště rozhodnutí čís. 1592, 1937, 2052, 2163, 2559 sb. n. s.), že prostředkem hanobení republiky mohou býti též urážlivé projevy o jednotlivých činitelích státních. Stížností popřená pobuřovací povaha souzených projevů není vůbec zákonnou známkou přečinu, který soud v nich shledal, takže netřeba zkoumati, zda se vztahuje i k oněm projevům věta rozhodovacích důvodů, že šlo obžalovanému o to, by vyvolal v posluchačstvu nepřátelské smýšlení, t. j. pobuřoval je proti republice, nebo ne. Jak dovozeno, odchyluje se stížnost tím, že ponechává část skutkových závěrů rozsudku stranou, od základny závazné pro hmotně-právní přezkoumání rozsudku a neprovádí uplatňované důvody zmatečnosti po zákonu, takže ji dlužno pokládati za neprovedenou a v důsledku toho ji zavrhnouti.

Čís. 3338.

Poměr mezi otčímem a nevlastním synem poukazuje na poměr zvláštní závaznosti ve smyslu druhé věty § 142 tr. zák.

Jde o zmatek čís. 6, nikoliv čís. 12 § 344 tr. ř., nedal-li porotní soud proti předpisu § 322 tr. ř. dodatkovou otázku, ač výsledky řízení vynesly na jevo poukazy na poměry uvedené v § 142 tr. zák. (poměr zvláštní závaznosti). Porotní soud není oprávněn z vlastní moci předsevzítí zjištění oněch okolností, odůvodňujících použití vyšší sazby.

Ani soud zrušovací není oprávněn řešiti s konečnou platností otázku, zda okolnosti případu opodstatňují onen poměr zvláštní závaznosti ve smyslu § 142 druhá věta tr. zák., nýbrž jest se o tom vysloviti porotcům.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1928, Zm I 640/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku porotního soudu v Táboře ze dne 2. října 1928, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem zabití podle § 140 tr. zák., a podle druhé sazby § 142 tr. zák. s použitím § 338 tr. ř. odsouzen do těžkého žaláře na pět roků, zrušil napadený rozsudek, jenž zůstal ve výroku o vině nedotčen, ve výroku o trestu a věc v tomto směru odkázal k novému projednání a rozhodnutí do nejbližšího porotního zasedání krajského soudu v Táboře.